

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ŞİDDET EĞİLİMLERİNİN VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Semanur KODAN ÇETİNKAYA ¹

ÖZET

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerini ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyet, ailenin ortalama aylık gelir durumu, anne-baba eğitim düzeyleri, aileden algılanan sosyal destek düzeyi, aile içi şiddete maruz kalma ve aile içi şiddete şahit olma durumu gibi çeşitli değişkenler açısından ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini Atatürk üniversitesinde coğrafya, felsefe grubu, fen bilgisi, fransızca, Türkçe öğretmenliği ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık anabilim dallarında öğrenim gören 300 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerine “Kişisel Bilgi Formu”, “Şiddet Eğilim Ölçeği (ŞEÖ)” ve “Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği (TCRTÖ)” uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler üzerinde frekans, yüzde, bağımsız gruplar için t testi, Kruskal-Wallis ve Mann Whitney U analizi yapılmıştır. Araştırma bulguları sonucunda şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar arasında ters yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet, aileden algılanan sosyal destek, aile içi şiddete maruz kalma ve aile içi şiddete şahit olma durumuna göre şiddet eğilimi; cinsiyet, ailenin ortalama aylık geliri, anne eğitim durumu, aile içi şiddete şahit olma durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şiddet eğilimi, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum, üniversite öğrencileri

Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne*, 1 (2), s.21-43.

¹ Araştırma Görevlisi, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Bilim Dalı, semanur.kodan @ atauni.edu.tr

THE EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TENDENCY OF VIOLENCE AND GENDER ROLES ATTITUDES AMONG THE UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT

This study has been done with intent to research the relationship between tendency to violence and gender role attitudes among the university students in terms of various variables. Tendency to violence of university students and their attitudes towards gender roles has been discussed in terms of various variables such as gender, average monthly income situation of family, parents' educational level, perceived social support level from family ,exposure to domestic violence. The research sample consists of 300 students from Atatürk University studying geography,philosophy,science,French,Turkish teaching and psychological counseling and guidance. University students who set research sample "Individual Knowledge Form", "Violence Tendency Scale" and "Gender Roles Attitudes Scale have been tested out. These analyses are made on the data obtained from the study; the frequency, percentage, t-test for independent groups, Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U. From the result of the study it has been found that there is a significant difference between tendency to violence and gender roles. A significant difference is found between tendency to violence according as gender, perceived social support from family, exposure to domestic violence and attitude point average according as gender, average monthly income situation of family, mother's educational level, witnessing to domestic violence.

Keywords: Tendency to violence, gender roles attitudes, university students

Gerek bireylerin gerekse de grupların içinde bulunduğu toplumda kimliklerini koruyabilmeleri için topluma uyum sağlamaları ve aynı zamanda toplum tarafından kabul görmeleri önemlidir (Çetinkaya ve Kodan, 2012). Burada toplumun bireylere ve gruplara yüklemiş olduğu bir takım roller ve sorumluluklar söz konusudur. Bu açıdan bakıldığında, bir çok toplumda kişilere yüklenen roller ve sorumluluklar toplumsal cinsiyet rolleri gereği kadın ve erkek olarak ayrılmaktadır (Üner, 2008). Bu bağlamda kadın ve erkeğe göre farklılaşan toplumsal cinsiyet rollerinin cinsiyet kalıp yargılarını ya da geleneksel olarak kabul edilen rolleri içerdiği söylenebilir. Örneğin, toplumda genellikle erkek veya kadın denilince akıllara hemen kadınlar daha duygusaldır, ev işi kadının sorumluluğunda olmalıdır ya da erkekler ağlamaz gibi kalıp yargılar gelmektedir (Dökmen, 2012). Bununla birlikte cinsiyete göre kadınlara pasif, edilgen rolü uygun görülürken; erkeklere aktif, etken rolü uygun görülmektedir (Burger, 2006). Güngör'e (1993) göre kadın ve erkek olmak üzere iki alt kültürü içeren ve sosyal bir statü olarak kabul edilen cinsiyetin toplumsal inşasında temel etken toplumun cinsiyetlere ilişkin beklentilerinin farklı olmasıdır. Kendine ve çevreye uyum sağlama, kimlik kazanma, davranışların çevre ve toplum tarafından onaylanmasının önem kazandığı bir dönem olan (Ören ve Gençdoğan, 2007) ergenlik çağı, gençlerin meydana gelen biyolojik farklılıklarla kadın ve erkek olarak farklılaşmasını ve toplumun cinsiyetlere yükledikleri anlamlara yönelik kadın ve erkek rollerini benimsemelerini sağlamıştır. Kadın ve erkeklerin kendilerine biçilen bu kalıp-yargıları kabul etmelerinin en büyük nedeni geleneksel toplumlarda önemli olan toplumsal onaylanmadır (Baykal, 1991). Bu bağlamda bireylerin kadın ve erkek rollerinin toplumun onlara ayırdığı gelecekle belirlendiği söylenebilir (Agacinski, 1998).

Toplumsal cinsiyet kavramına yönelik yapılan açıklamalar incelendiğinde, kadın ve erkeklerin toplumda üstlendikleri rollerin, doğal ve kendiliğinden bir iş bölümünden çok kültür tarafından belirlenen ve zamanla değişebilir roller ve sorumluluklar içerdiği görülmektedir (Aksoy, 2006). Cinsiyet rolleri kadın ve erkek arasındaki algılanan farklılıklara göre biçimlenmektedir ve toplumu oluşturan bireylerin davranışlarını içinde yaşadığı toplumun kültürel kalıplarından biri olan toplumsal cinsiyet rollerini de etkilemektedir. (Parashar, Dhar ve Dhar, 2004). Değerler, yasalar ya da din gibi etkenlerin yanı sıra cinsiyet rolleri kadın ve erkek arasındaki özel ve kişisel ilişkiler tarafından da şekillenmektedir (Eke-Çoşan, 2006). Toplumsal cinsiyet rollerine maruz kalan ve bu toplumsal norm ve değerleri içselleştiremeyen kadın ve erkekler kendilerini baskı altında hissetmekte ve toplum tarafından dışlanmakta ve bir takım sorunlar yaşamaktadırlar (Kadırlar, 2011). Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet rollerine uygun davranmamanın bedelini yalnızca kadınlar değil erkekler de bir şekilde ödemektedirler (Bhasin, 1997). Örneğin, toplum tarafından evin geçimini sağlamakla yükümlü görünen erkek bunun hem fiziksel hem de psikolojik olarak baskısı altında kalabilir (Akın ve Demirel, 2003).

Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rollerinin kadınları ve erkekleri belli alanlarla sınırlandırdığı söylenebilir (Akyüz, 2011). Bu açıdan toplumsal cinsiyet rolleri özellikle son yıllarda ele alınması gereken önemli konulardan birisi olmuştur.

Toplumsal cinsiyet rollerinin yansımasının başta çalışma, toplumsal ve aile olmak üzere her alanda görmek olasıdır (Dedeoğlu, 2009). Toplumsal cinsiyet rollerinin aile yaşamına ilişkin yansımasına bakıldığında kadına her alanda karşısına çıkan sorunlar karşısında sessiz kalma, özellikle evlilik ile ilgili olarak karşıdan gelen her şeyi kabullenme rolleri uygun görülürken; erkeğe sert tartışma yapma gerektiğinde fiziksel ya da psikolojik şiddet uygulama gibi davranışları uygun görülmektedir (Demircioğlu, 2000). Bu anlamda da karşımıza en çok kadın ve çocukları etkileyen şiddet kavramı çıkmaktadır.

Şiddet, bir çok formu dikkate alınarak çeşitli tanımları yapılabilecek bir kavramdır (Yorohan, 2011). Dünyanın bir çok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de giderek önem kazanan konulardan biri olmuştur şiddet (Kocacık ve Doğan, 2006). Her geçen gün artan şiddet olayları mutsuz çiftlerin sayısının artmasına, bununla birlikte boşanmaların ve psikolojik, ekonomik ve toplumsal sorunların da artmasına yol açmaktadır (Turgut, 2010). Hatta, şiddet, yaralanma ve ölüm gibi ciddi zararlara yol açabilmektedir (Yorohan, 2011). Bu bağlamda, şiddet, büyük bir halk sağlığı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır ve buna ilişkin çalışmaların artırılması oldukça önemlidir. Şiddetin büyüklüğünün ve nedenlerinin tam olarak anlaşılması, sosyal ve maddi maliyetinin bilinmesi, durumun daha iyi anlaşılması, önceliklerin belirlenmesi ve şiddeti önleme çabalarının artırılması açısından oldukça önemlidir (Krug, Mercy, Dahlberg ve Zwi, 2002).

En çok kadın ve çocukları hedef alan ve toplumun önemli problemlerinden biri olan şiddeti sadece bir nedene bağlı olarak değil, aynı zamanda bireysel ilişkiler, sosyal ve toplumsal etkenler gibi bir çok faktörü de içine katarak ele almak gerekmektedir (Dedeoğlu, Yayla ve Karaşahin, 2008). Bu faktörlerden birisi de toplum tarafından şekillendirilen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar olabilir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rollerinin günümüzde hangi noktada olduğunun ve ne derece benimsendiğinin bilinmesi, bu rollerin kişiler arası ilişkilere nasıl yansıdığının anlaşılması açısından önemlidir (Kadırlar, 2011). Ayrıca, şiddetin altında yatan faktörleri belirleme ve şiddeti önleme açısından daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Krug, Mercy, Dahlberg ve Zwi, 2002).

Bu çalışma ailenin sağlam temellere dayanması ve sağlıklı bir toplum oluşturulması açısından şiddetin önlenmesi ya da şiddete ilişkin farkındalığın artırılması açısından önemlidir (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009). Araştırmada ayrıca geleceğin anne-babaları olacak üniversite öğrencilerinin şiddete yönelik bilgi

düzeylerinin ve düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine, ailenin ortalama aylık gelirine, anne-babanın eğitim durumuna, aileden algılanan sosyal destek düzeyine, aile içi şiddete maruz kalma ve şahit olma durumuna, şiddet eylemi olarak algılanan davranış türüne göre şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından farklılaşma var mıdır?

Yöntem

Örneklem

Veri toplama araçları Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler, örneklemi ise coğrafya öğretmenliği, felsefe grubu öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, fransızca öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık anabilim dallarında öğrenim gören 300 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 207 (%69)'si kız, 93 (%31)'ü erkektir. Üniversite öğrencilerinin yaşları 18-29 yaş arasında değişmektedir (Ort= 20.21, ss= 2.25).

Veri Toplama Araçları

1.Şiddet Eğilim Ölçeği (ŞEÖ)

Bu ölçek, Göka, Bayat ve Türkçapar tarafından 1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı adına yürütülen bir çalışma için geliştirilmiş ve T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" konulu araştırmasında (1998) 7-14 yaş grubu çocukların şiddet eğilimlerini ölçmek için temel yapısı değiştirilmeksizin yeniden desenlenmiş ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Çalışmada ölçeğin güvenilirliğini sınamak üzere iç tutarlılık kapsamında güvenilirlik katsayısı iki farklı zamanda .78-.87 bulunmuştur. Öğrencinin 20 maddeden her bir maddeyi okuyarak "hiç uygun değil" "biraz uygun", "uygun", "çok uygun" seçenekleri arasından kendisi için en uygun olanı seçmesi istenmiştir.

Araştırmacı tarafından yapılan iç yapı tutarlık güvenilirliği için Cronbach alfa değeri .83 olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .82-.84 arasında değişmektedir.

2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen, 38 madde ve “eşitlikçi cinsiyet rolü”, “kadın cinsiyet rolü”, “evlilikte cinsiyet rolü” ve “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutları sekiz, “erkek cinsiyet rolü” alt boyutu ise altı maddeden oluşan beş alt boyut içeren toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği kullanılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek “evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir”, “ailede kararı eşler birlikte almalıdır” ve “erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır” gibi ifadelerin yer aldığı 38 maddelik, 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki seçenekler “1=kesinlikle katılmıyorum” ile “5= kesinlikle katılıyorum” arasında yer almaktadır. Ölçek puanlanmasında ters maddeler dikkate alınmalıdır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190’dır. Ölçekten alınan en yüksek puan öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, en düşük puan ise toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin Cronbach alfa değeri .92 yüksek bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .80-.72 arasında değişmektedir. Her bir alt boyut iç tutarlılık analizleri açısından değerlendirildiğinde; ‘Kadın cinsiyet rolü’ alt boyutunun Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .80; ‘Eşitlikçi cinsiyet rolü’, ‘Evlilikte cinsiyet rolü’ ve ‘Geleneksel cinsiyet rolü’ alt boyutlarının Cronbach güvenilirlik katsayısı .78 olarak saptanmıştır. ‘Erkek cinsiyet rolü’ alt boyutunun ise, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .72 olarak saptanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının yüksek olması ölçeğin tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt faktörlerinin birbirleri ile olan korelasyonlarının .65-.35 arasında olduğu bulunmuştur (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

3. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi form, öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerini ve şiddete olan eğilimlerini öğrenmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Demografik bilgi formunda, öğrencilerin cinsiyet gibi bireysel özelliklerine ilişkin ve anne-baba eğitim durumu gibi öğrencilerin ebeveyn özelliklerine ilişkin soruları içermektedir. Ayrıca formda, öğrencilerden “ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?”, “aileden algılanan sosyal destek düzeyi nasıldır?”, “aile içi şiddete maruz kaldınız mı ya da aile içi şiddete şahit oldunuz mu?”, “maruz kalınan ya da şahit olunan şiddet türü aşağıdakilerden hangisidir?” ve “üniversite öğrencilerinin şiddet eylemi olarak algıladıkları davranışlar nelerdir?” gibi sorularını da cevaplandırmaları istenmiştir. Öğrencilerden kendileri için uygun olan seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

İşlem

Uygulamaya başlamadan önce ölçeklerin kullanılması amacıyla gerekli izinler alınmıştır ve ölçekler üniversite öğrencilerine gönüllülük esas alınarak uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından ölçekler dağıtılmış ve anlaşılamayan sorular araştırmacı tarafından cevaplandırılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 18.00 istatistiksel analiz programı kullanılmıştır.

Bulgular

Şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum arasında bir ilişki olup olmadığı ve üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının cinsiyet, ailenin ortalama aylık geliri, anne-baba eğitim durumu, aileden algılanan sosyal destek düzeyi, aile içi şiddete maruz kalma veya şahit olma, şiddet eylemi olarak algılanan davranış türüne göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular tablolar şeklinde aşağıda özetlenmiş ve açıklamaları yapılmıştır.

1. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile

toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları arasında ters yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur, ($r = -.257$, $p = .000$). Bu sonuca göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilim puanları arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum puanları da artmaktadır.

2. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde analiz sonucuna göre, cinsiyete göre şiddet eğilimleri ($t_{(300)} = -4.278$, $p = .000$) ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ($t_{(300)} = 9.633$, $p = .000$) puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet eğilim puanları dikkate alındığında erkeklerin (Ort= 44.42, ss= 9.84) kızlara göre (Ort= 39.67, ss= 8.44) daha yüksek şiddet eğilimi puanına sahip oldukları bulunmuştur. Bununla birlikte toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum

Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarına Ait Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değerleri

		N	Ort.	S	t	p
Şiddet Eğilimi	Kız	207	39.67	8.44	-4.278	.000
	Erkek	93	44.42	9.84		
Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum	Kız	207	143.52	15.08	9.633	.000
	Erkek	93	123.52	19.65		

puanları incelendiğinde ise kızların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının (Ort= 143.52, ss= 15.08) erkeklere göre (Ort= 123.52, ss= 19.65) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, kızların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları söylenebilir.

3. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Ailenin Ortalama Aylık Gelirine Göre İncelenmesi

Ailenin ortalama aylık gelirine göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis h analizi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ailenin Ortalama Aylık Gelirine Göre Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Ortalama Sıraları ve Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Ailenin Ortalama Aylık Geliri		N	Ort.	Ki-kare	p
Şiddet Eğilimi	0-803 TL	62	144.19	.998	.910
	804-1607 TL	115	152.17		
	1608-2411 TL	72	148.38		
	2412-3215 TL	32	162.17		
	3216 ve üstü	19	149.37		
Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum	0-803 TL	62	137.40	4.636	.327
	804-1607 TL	115	163.31		
	1608-2411 TL	72	148.12		
	2412-3215 TL	32	139.14		
	3216 ve üstü	19	143.87		

Tablo 2’de görüldüğü gibi analiz sonucunda üniversite öğrencilerinin ailenin ortalama aylık gelirine göre şiddet eğilimleri (Ki kare $(n= 300)= 998$, $p= .910$) ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum (Ki kare $(n= 300)= 4.636$, $p= .327$) puanlarının farklılaşmadığı bulunmuştur.

4. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Annenin Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Annenin eğitim durumuna göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis h analizi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Annenin Eğitim Durumuna Göre Üniversite Öğrencilerinin Şiddet eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Ortalama Sıraları ve Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Annenin Eğitim Durumu		N	Ort.	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Şiddet Eğilimi	Okur-yazar değil	53	149.06	3.936	.559	-
	Okur-yazar	19	158.50			
	İlkokul mezunu	132	151.69			
	Ortaokul mezunu	40	150.80			
	Lise mezunu	46	156.38			
	Üniversite Mezunu	10	99.05			
Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum	Okur-yazar değil	53	117.44	12.308	.031	3,5-1
	Okur-yazar	19	130.89			
	İlkokul mezunu	132	164.72			
	Ortaokul mezunu	40	152.55			
	Lise mezunu	46	153.54			
	Üniversite Mezunu	10	153.00			

Tablo 3. incelendiğinde üniversite öğrencilerinin annenin eğitim durumuna göre şiddet eğilim puanlarının (Ki kare_(n= 300)= 3.936, p= .559) anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının ise anlamlı bir şekilde farklılaştığı (Ki kare_(n= 300)= 12.308, p= .031) bulunmuştur. Bu farklılaşmanın nedenini anlamaya yönelik yapılan Mann Whitney U analizi sonucunda, üniversite öğrencilerinin annenin eğitim durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından ilkökul, lise ve okur-yazar olmayan bireyler arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu farklılaşma annenin eğitimi ilkökul ve lise olan öğrenciler lehine anlamlı bulunmuştur. Bu bağlamda anne eğitim durumu ilkökul ve lise mezunu olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumuna sahip oldukları söylenebilir.

5. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Babanın Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Babanın eğitim durumuna göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis h analizi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 4'te verilmiştir

Tablo 4. Babanın Eğitim Durumuna Göre Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Ortalama Sıraları ve Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Babanın Eğitim Durumu			N	Ort.	Ki-kare	p
Şiddet Eğilimi		Okur-yazar değil	9	126.28	2.310	.805
		Okur-yazar	12	161.54		
		İlkokul mezunu	97	142.74		
		Ortaokul mezunu	60	157.42		
		Lise mezunu	75	152.46		
		Üniversite Mezunu	47	156.37		
Toplumsal İlişkin Tutum	Cinsiyet Rollerine	Okur-yazar değil	9	103.56	6.086	.298
		Okur-yazar	12	140.63		
		İlkokul mezunu	97	145.88		
		Ortaokul mezunu	60	158.93		
		Lise mezunu	75	163.68		
		Üniversite Mezunu	47	139.77		

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin babanın eğitim durumuna göre şiddet eğilimleri (Ki kare_(n= 300)= 2.310, p= .805) ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum (Ki kare_(n= 300)= 6.086, p= .298) puanlarının farklılaşmadığı bulunmuştur.

6. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Aileden Algılanan Sosyal Destek Düzeyine Göre İncelenmesi

Aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis testi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Aileden Algılanan Sosyal Destek Düzeyine Göre Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Ortalama Sıraları ve Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Aileden Algılanan Sosyal Destek		N	Ort.	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Şiddet Eğilimi	Kötü	17	171.91	7.035	.030	2-3
	Orta	123	163.53			
	İyi	160	138.21			
Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum	Kötü	17	166.26	1.753	.416	-
	Orta	123	143.23			
	İyi	160	154.42			

Tablo 5. incelendiğinde aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum (Ki kare_(n= 300)= 1.753, p= .416) puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı; aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri (Ki kare_(n= 300)= 7.035, p= .030) puanları arasında ise anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şiddet eğilimleri puanları açısından aileden algılanan sosyal destek düzeyi kötü olanların ortalamaları orta ve iyi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu bağlamda aileden algılanan sosyal destek düzeyi kötü olanların şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

7. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Aile İçinde Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre İncelenmesi

Aile içinde şiddete maruz kalma durumuna göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis h analizi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumuna Göre Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Ortalama Sıraları ve Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Aile İçinde Şiddete Maruz Kalma Durumu		N	Ort.	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Şiddet Eğilimi	Hayır	217	139.98	14.554	.001	2,3-1
	Nadiren	71	171.24			
	Evet	12	218.08			
Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum	Hayır	217	156.05	4.148	.126	-
	Nadiren	71	139.80			
	Evet	12	113.54			

Tablo 6. incelendiğinde aile içi şiddete maruz kalma durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum (Ki kare $(n=300)=4.148$, $p=.126$) puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmamasına rağmen şiddet eğilim puanlarının (Ki kare $(n=300)=14.554$, $p=.001$) anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılaşmanın nedenini anlamaya yönelik yapılan Mann Whitney U analizi sonucunda, şiddet eğilimleri açısından aile içinde şiddete “şiddete maruz kalanlar”, “nadiren şiddete maruz kalanlar” ve “şiddete maruz kalmayanlar” arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu farklılaşma “şiddete maruz kalanlar” ve “nadiren maruz kalanlar” lehine bulunmuştur. Bir diğer ifade ile aile içinde sıklıkla “şiddete maruz kalan” ve “nadiren şiddete maruz kalan” üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri aile içinde “şiddete maruz kalmayanlara” göre daha yüksek çıkmıştır. Bu bağlamda şiddete maruz kalanların şiddet gösterme eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir.

8. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Aile İçinde Şiddete Şahit Olma Durumuna Göre İncelenmesi

Aile içinde şiddete şahit olma durumuna göre üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis h testi uygulanmıştır ve sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Aile İçinde Şiddete Şahit Olma Durumuna Göre Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Ortalama Sıraları ve Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Aile İçinde Şiddete Şahit Olma Durumu				N	Ort.	Ki-kare	p	Anlamlı Fark
Şiddet Eğilimi	Hayır			181	135.06	15.097	.001	2,3-1
	Nadiren			93	170.68			
	Evet			26	185.81			
Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum	Hayır			181	159.19	7.292	.026	1-3
	Nadiren			93	144.21			
	Evet			26	112.52			

Tablo 7 incelendiğinde aile içinde şiddete şahit olma durumuna göre şiddet eğilim ($Ki\ kare_{(n=300)} = 15.097, p = .001$) ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ($Ki\ kare_{(n=300)} = 7.292, p = .026$) puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılaşmanın nedenini anlamaya yönelik yapılan Mann Whitney U analizi sonucunda, şiddet eğilimleri açısından aile içi “şiddete şahit olanlar”, “nadiren şiddete şahit olanlar” ve “şiddete şahit olmayanlar” arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu farklılaşma “şiddete şahit olanlar” ve “nadiren şiddete şahit olanlar” lehine anlamlı bulunmuştur. Bir diğer ifade ile aile içinde sıklıkla ve nadiren şiddete şahit olan üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri aile içinde şiddete şahit olmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

9.Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Maruz Kaldıkları veya Şahit Oldukları Şiddet Türü

Üniversite öğrencilerinin aile içinde maruz kaldıkları ya da şahit oldukları şiddet türü aile ilgili frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. incelendiğinde üniversite öğrencilerinin % 26.3’ü fiziksel şiddete, % 35.3’ü sözel şiddete, % 42.3’ü duygusal şiddete ve 9.3’ü ekonomik şiddete maruz kaldıklarını ya da şahit olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada en yaygın görülen şiddet türü duygusal şiddet olarak bulunmuştur. Sözel şiddet ise ikinci sırada yer almıştır.

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Aile İçinde Maruz Kaldıkları ya da Şahit Oldukları Şiddet Türü

Aile İçi Maruz Kalınan veya Şahit Olunan Şiddet Türü	<i>f</i>	%
Fiziksel şiddet	Evet	79
	Hayır	221
Sözel Şiddet	Evet	106
	Hayır	194
Duygusal Şiddet	Evet	127
	Hayır	173
Ekonomik Şiddet	Evet	28
	Hayır	272

10. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eylemi Olarak Algıladıkları Davranış Türü

Üniversite öğrencilerinin şiddet eylemi olarak algıladıkları davranış türüne ilişkin frekans ve yüzde analizleri yapılmış ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eylemi Olarak Algıladıkları Davranış Türü

Üniversite Öğrencilerinin Şiddete İlişkin Değerlendirmesi	<i>f</i>	%
Dayak	Evet	63
	Hayır	237
Azar	Evet	205
	Hayır	94
Aşağılama	Evet	70
	Hayır	230
Küfür	Evet	38
	Hayır	262

Tablo 9’da görüldüğü gibi, üniversite öğrencilerinin % 21.0’ı şiddet eylemini dayak, % 68.3’ü azar, %23.3’ü aşağılama ve % 12.7’si küfür olarak algıladıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın sonuçlarına göre şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları arasında ters yönde ama düşük bir ilişki bulunmuştur. Şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar cinsiyete göre incelendiğinde ise, üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre şiddet eğilimleri açısından erkekler lehine; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından kızların lehine anlamlı

bir farklılaşma bulunmuştur. Bu bağlamda erkeklerin şiddet eğilimlerinin kızlara göre daha yüksek olduğu ve kız öğrencilerin erkeklere göre daha eşitlikçi bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Erkek öğrencilerin şiddet eğilimlerinin yüksek olması ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bir tutuma sahip olmaları, toplumun erkeğe yüklemiş olduğu rol ile açıklanabilir. Bir diğer ifadeyle erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel kalıp yargılarına sahip olması, bu durumun toplum tarafından desteklenmesi ve ayrıca erkekler açısından bu durumun onların yararına olması ile açıklanabilir (Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007). Kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar sonucunda kadınların erkeklere göre daha fazla eşitlikçi rolleri benimsedikleri bulunmuştur (Burt ve Scott, 2002; Khalid ve Frieze, 2004; Kodan, 2013; Kulik, 1995; Taslem ve Catherine, 1995; Stewart, Knippenberg, Lippman, Hermesen, Joly ve Harris, 2004; Wilde ve Diekmann, 2005). Kulik (1999) tarafından öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda kızların erkeklere göre toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Bu çalışmalar araştırma bulgusu ile paralellik göstermektedir. Kızların daha eşitlikçi tutuma sahip olmaları kadınların iş ve aile yaşamında erkeklerle eşit pozisyona sahip olmak ve bunu değiştirmeye yönelik güçlü istekleri ile ilişkilendirilebilir (Kulik, 1999). Bununla birlikte toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin değişikliklere kadınların daha hızlı uyum sağlamaları ve eşitlikçi rollere erkeklere göre daha pozitif tutum sergilemesi ile de açıklanabilir (Scott ve diğerleri, 1996, Akt: O'Sullivan, 2012).

Literatürdeki çalışmalarla uyumlu olarak, araştırma sonucunda erkek öğrencilerin şiddet eğilimlerinin kızlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Campbell, 2006). Erkeklerin kızlara göre daha saldırgan olmaları toplumun erkeklere yüklemiş olduğu rollerle ilgili olabilir. Kız ve erkeklerin yetiştirme biçimlerinin birbirinden farklı olması, özellikle, aileler ve toplum tarafından erkeklere saldırgan ve yarışmacı olmaları öğretilirken; kızlara sakin, sıcak ve destekleyici olmaları öğretilmektedir. Ayrıca saldırganlık ya da şiddet türü davranışlar erkekler açısından kabul edilirken, kızlar açısından onay görmemektedir. Bu durum toplumun kadın ve erkeklere ilişkin farklı beklentiler içerisinde olması ile açıklanabilir (Kaplan, 2012). Şahan tarafından 2005-2006 eğitim-öğretim yılında 538 lise öğrencisi üzerinde yapılan araştırma sonucunda cinsiyete göre saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olması ve Demirhan (2002), Harris (1992) ve Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı (2011) tarafından yapılan çalışmalarda ulaşılan erkek öğrencilerin şiddet eğilim puanlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulgusu araştırma sonucunu desteklemektedir. Bununla birlikte Archer ve Parker (1994) tarafından ergenler üzerinde yapılan araştırma sonucunda da benzer bulguya ulaşılmıştır. Ancak Yakut (2012) tarafından yapılan çalışma

sonucu elde edilen cinsiyete göre şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur bulgusu araştırma sonucu ile paralellik göstermemektedir.

Araştırmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin ailenin ortalama aylık gelirine göre şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Ailenin ortalama aylık gelirine göre şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir farklılaşma yoktur bulgusu Yakut (2012) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada da vurgulanmaktadır. Bununla birlikte Sarıbiyık (2012) tarafından yapılan araştırma sonucunda da, katılımcıların kadına yönelik şiddet tutum puanları ile aylık gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu açıdan araştırma bulgusu ile paralellik göstermektedirler. Ancak yapılan birçok çalışmada gelir düzeyi ile şiddet arasındaki ilişkiden söz edilmiştir (Altınay ve Arat, 2008; Kocacık ve Çağlayandereli, 2009; Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı 2011). Ayrıca Güler, Tel ve Tuncay-Özkan (2005) tarafından yapılan çalışmada kadınların %58.8'i aile içi şiddeti artıran en önemli neden olarak ekonomik yetersizliği ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularındaki bu farklılıklar araştırma grubunun niteliğinden kaynaklanabilir.

Araştırmanın sonucunda, üniversite öğrencilerinin ailenin ortalama aylık gelirine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Kodan (2013) tarafından yapılan çalışma sonucunda, ailenin ortalama aylık gelirine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılaşma bulunması açısından araştırma bulgusunu desteklememektedir.

Üniversite öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar açısından ilkökul, lise mezunu ve okur-yazar olmayan bireyler lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuş, bu farklılaşma ilkökul ve lise mezunu lehine anlamlı çıkmıştır. Annenin eğitim durumunun artması, çocuklarının eğitim durumlarıyla ilişkili olabilir. Bu durum, annenin eğitim düzeyinin, çocuklarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olmalarında etkili olduğunu gösterir. Bu husus ise, eğitilmiş insanın yeni fikirlere açık olması ve kültür-toplumun etkisi altında fazla kalmaması ile açıklanabilir (Kodan, 2013). Araştırma bulgusuna göre babanın eğitim durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin anne-baba eğitim durumuna göre şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu bulgu, Kaplan (2012), Yakut (2012) tarafından yapılan çalışma sonucu ile paralellik gösterirken; Arat ve Altınay (2008), Efe ve Ayaz (2010), Halıcı (2007), Kahraman (2000)'ın bulguları ile paralellik göstermemektedir.

Üniversite öğrencilerinin aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre şiddet eğilimleri puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmasına rağmen, algılanan sosyal destek düzeyine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır. Üniversite öğrencilerinin aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre şiddet eğilimleri açısından aileden algılanan sosyal destek kötü olanların lehine anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Aileden algılanan sosyal destek düzeyi kötü olanların şiddet eğilim puanları daha yüksektir. Bu bağlamda, bireylerin davranışlarında aile ile ilişkilerinin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre şiddete maruz kalan ya da şahit olan üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimleri daha yüksektir. Aile içinde şiddete maruz kalma ya da şahit olma bireyin şiddet eylemi göstermesinde önemli bir etken olabilir. Bu durum sosyal öğrenme ile açıklanabilir, anne ile baba şiddet uygulama eğiliminde ise çocuğun şiddeti kabul etme olasılığı artar ve öğrenmiş olduğu bu çözüm yolunu karşılaştığı durumlarda kullanmaya başlarlar (Tarhan, 2011). Bununla birlikte yapılan bir çok araştırma şiddet gören bireylerin şiddet uyguladığını doğrulamaktadır. Ayan (2007) tarafından yapılan araştırmada şiddete uğrayan öğrencilerin saldırganlık eğiliminin daha fazla olduğu bulunmuştur. Öğrencinin anne-babası tarafından şiddete maruz kalma nedenleri aynı zamanda öğrencinin saldırganlık eğiliminin nedenlerini de oluşturmaktadır (Ayan, 2007). Ancak Sarıbyık (2012) tarafından yapılan araştırma sonucunda şiddete maruz kalma durumu ile kadına yönelik şiddet tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaması açısından araştırma bulgusunu desteklememektedir.

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin aile içinde en çok maruz kaldıkları şiddet türü duygusal şiddet olarak bulunmuştur. Sözel şiddet ise ikinci sırada yer almıştır. Gökkaya-Bilican (2011) tarafından 154 kadın idari personeli üzerinde özellikle ekonomik şiddete yönelik yaptığı araştırmasında, ifade edilen “aile içinde veya çevrenizde en çok hangi şiddet türüne maruz kaldığınızı düşünüyorsunuz?” sorusunu kadınların % 51.3’ünün duygusal şiddet, %13.6’sı ekonomik şiddet, %9.1’i fiziksel şiddet ve %4.5’i cinsel şiddet olarak cevaplandırmışlardır. Naçar, Baykan, Poyrazoğlu ve Çetinkaya (2009) tarafından 355 kadın üzerinde yapılan araştırma sonucunda ise en yaygın şiddet türü sözel şiddet olarak bulunmuştur. Yine Kocacık ve Çağlayandereli (2009) tarafından yapılan araştırma sonucunda da en yaygın şiddet türü sözel ve fiziksel şiddet olarak belirlenmiştir. Güler, Tel ve Tuncay-Özkan (2005) tarafından kadınlar üzerinde yapılan çalışma da kadınların %59.7’si şiddeti fiziksel, % 47.4’ü sözel, %21.4’ü duygusal olarak ifade etmelerine rağmen kadınlar ekonomik ve cinsel şiddeti ifade etmemişlerdir. Ayrıca Yapılan araştırmalarda daha çok fiziksel ve sözel şiddet ön

plana çıkmıştır, bu durum bu şiddet türlerinin daha fazla bilinmesi ve toplumda daha çok karşılaşılmaması ile ilişkili olabilir.

Üniversite öğrencilerinin şiddet eylemi olarak algıladıkları davranış türleri incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin % 21.0'i şiddet eylemini dayak, % 68.3'ü azar, %23.3'ü aşağılama ve % 12.7'si küfür olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı (2011) tarafından lise öğrencilerinin şiddet algısının incelendiği çalışmada öğrencilerin şiddeti en fazla “dayak” (%18.3) olarak algıladıkları belirlenmiştir.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu araştırmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi coğrafya, felsefe grubu, fen bilgisi, fransızca, Türkçe öğretmenliği ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık anabilim dallarında öğrenim gören üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Ayrıca çalışmada veri toplamak için yalnızca anket türü ölçme araçları kullanılmış olması araştırmanın bir diğer sınırlılığını oluşturmaktadır.

Öğrenilen bir davranış olan şiddetin ortadan kaldırılmasında eğitim faktörü önemli rol oynamaktadır. Kadınların uğradıkları şiddetin farkına varmaları, şiddetin çocukların eğitiminde anne-baba ya da öğretmenler tarafından bir eğitim aracı olarak kullanılmaması ve erkekler tarafından şiddetin problem çözücü bir eylem olarak görülmemesi için bireylerin, ailelerin ve hatta toplumun eğitilmesi önemlidir (Bilican-Gökkaya, 2011). Toplumdaki tüm bireylerin şiddete yönelik farkındalıklarının artırılması ve şiddete yönelik caydırıcı cezaları içeren yasal düzenlemelerin yapılması, şiddet davranışların azaltılması açısından önemli bir etken olabilir.

Bununla birlikte araştırma sonucunda erkeklerin daha gelenekselci olduğu ve şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu nedenle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin yapılacak eğitim programlarına mümkün olduğu kadar erkeklerin katılımı sağlanabilir ve erkeklerle özel şiddetle ilgili bir takım programlar hazırlanabilir. Ayrıca üniversite öğrencilerine yönelik şiddet ve şiddetin neden olduğu olumsuzluklar hakkında bilgilendirme açısından danışmanlık hizmetleri ya da rehberlik hizmetleri artırılabilir. Toplumsal cinsiyet rollerine ve şiddete ilişkin daha kapsamlı araştırmaların yapılması alandaki müdahaleler açısından da yararlı olabilir.

Kaynaklar

- Agacinski, S. (1998) *Cinsiyetler siyaseti*. (Çev. İ. Yerguz). Ankara: Dost Kitabı Yayınları.
- Akın, A. ve Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri [Concept of gender and its effects on health], *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki*, 25(4), 73-82.
- Aksoy, N. (2006).T.C. Başbakanlık kadının statüsü genel müdürlüğü. *Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ve kadının statüsü genel müdürlüğünün rolü*. Kadın statüsü uzmanlığı tezi. Ankara. www.ksgm.gov.tr.
- Akyüz, B. (2011). *1965-1970 dönemi türk sinemasında toplumsal cinsiyet, bedensellik ve dans temsiliyetleri*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altınay, A.G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: Punto Baskı Çözümler.
- Archer, J. ve Parker, S. (1994). “Social Representations of Aggression in Children”. *Aggressive Behavior*, 20, 101–114.
- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 206-214.
- Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 66-75.
- Bhasin, K. (1997). Gender workshops with men: Experiences and reflections. *Gender and Development*, 5(2), 55-61. <http://www.jstor.org/stable/4030440>.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik*. (Çev. İ.D. Erguvan Sarioğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Burt, K. ve Scott, J. (2002). Parent and adolescent gender role attitudes in 1990’s Great Britain. *Sex Roles*, 46(7/8), 239-245.
- Campbell, A. (2006). Sex differences in direct aggression: What are the psychological mediators? *Aggression and Violent Behavior*, 11(3), 237-264.
- Çetinkaya, K. ve Kodan, S. (2012). Ahiska Turks in Philadelphia: Keeping Cultural Identity and Religion in a Multicultural Environment. *International Journal of Social and Human Sciences*, (6), 398-403.
- Dedeoğlu, M., Yayla, D., ve Karaşahin, M. (2008). *Öğrencilerin Şiddet Algısı*. TC Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

- Dedeoğlu, S. (2009). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye’de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 86, 139-170.
- Demircioğlu, N. S. (2000). *Boşanmanın, çalışan kadının statüsü ve cinsiyet rolü üzerine etkisi*. Doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Dişsiz, M. ve Şahin-Hotun, N. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 51-58.
- Dökmen, Ü. (2012). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Efe, Ş. Y., ve Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 23-29.
- Eke-Çoşan, D. (2006). *İki grup kadın arasındaki toplumsal cinsiyet rollerinin algısında değişme: Ankara’da bir araştırma*. Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökkaya-Bilican, V. (2011). Kadına yönelik ekonomik şiddet: sivas ili (cumhuriyet üniversitesi) örneği economic violence towards women: sample of sivas (cumhuriyet university). *Journal of World of Turks*, 3(3), 129-145.
- Güler, N., Tel, H. ve Tuncay-Özkan, F. O. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı [the view of womans’ to the violence experienced within the family]. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 27 (2), 51-56.
<http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/1104.pdf> adresinden 22.09.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Güngör, E. (1993). *Değerler psikolojisi*. Amsterdam: Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı Yayınları.
- Harris, M. B.(1992). “Sex, Race, and Experiences of Aggression”. *Aggressive Behavior*, 18, 201-217.
- Halıcı, Ç. (2007). *Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet: Posta Ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kadılar, E. (2011). *Üç kuşak kadının cinsiyet rolleri: Ankara örneği*. Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin Üniversitesi, Adana.

- Kahraman, H. (2000). *Aile yaşamlarında şiddet olan ergenlerin ana- babalarıyla olan ilişkilerini ve kendilerini değerlendirmeleri*. [Abstracts]. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Demirhan, M. (2002). *Kendi açma düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı değişkenler açıdan saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. [Abstracts]. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kaplan, B. (2012). *Ergenlerde bağlanma ve saldırganlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Khalid, R. ve Hanon Frieze, I. (2004). Measuring perceptions of gender roles: the IAWS for Pakistanis and U.S. immigrant populations. *Sex Roles*, 51(5/6), 293-300.
- Kimberly A. ve Mahaffy, K., The Gendering Of Adolescents' Childbearing And Educational Plans: Reciprocal Effects And The İnfluence Of Social Context. *Sex Roles*, 2002; 46 (11/12), 403-417.
- Kocacık, F. ve Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 25-43.
- Kocacık, F. ve Doğan, O. (2006). Domestic violence aganist women in Sivas, Turkey: Survey study. *Croat Med J*, 47, 742-749.
- Kodan, S. (2013). *Evli bireylerin evlilik kalitesi toplumsal cinsiyet rollerine iliskintutumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Ensitütüsü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L. ve Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The Lancet*, 360, 1083-88.
- Kulik, L. (1995). The impact of ethnic origin and gender on perceptions of gender roles: the Israeli experience. *Journal of Social Behaviour and Personality*, 10(6), 199-214.
- Kulik, L. (1999). Gendered personality disposition and gender role attitudes among Israeli students. *The Journal of Social Psychology*, 139(6), 736-747. <http://dx.doi.org/10.1080/00224549909598253> adresinden 18.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Ören, N. ve Gençdoğan, B. (2007). Lise öğrencilerinin depresyon düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 85-92.

- Özgür, G., Yörükoğlu, G., ve Baysan-Arabacı, L. B. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(2), 53-60.
- Parashar, S., Dhar, S. ve Dhar, U. (2004). Perceptions of values: A study of future professionals, *Journal of Human Values*, 10(2), 143-152. <http://jhv.sagepub.com/content/10/2/143>. doi: 10.1177/097168580401000207 adresinden 30.10.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Naçar, M., Baykan, Z., Poyrazoğlu, S. ve Çetinkaya, F. (2009). Domestic Violence against Women in Two Primary Health Care Centers in Kayseri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(2), 131-138.
- O’Sullivan, S. (2012). ‘ All changed, changed alterly!?’ Gender roles attitudes and the feminisation of the Irish labour force. *Women's Studies International Forum*, 35, 223–232.
- Sarıbıyık, M. (2012). *Malatya merkez sağlık ocaklarında çalışan hekim, hemşire ve ebelerin şiddet deneyimleri ve kadına yönelik şiddetle ilgili tutum ve davranış düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Stewart, T. L., Knippenberg, M., Lippman, M. W., Hermesen, B., Joly, J. ve Harris, K. R. (2004). The influence of attitudes toward women on the relative individuation of women and men in the Netherlands. *Psychology of Women Quarterly*, 28, 240-245.
- Şahan, M. (2007). *Lise öğrencilerinde saldırganlığı yordayan bazı değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tarhan, N. (2011). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taslem, D. ve Catherine, M. L. (1995). Gender role identity and perceptions of Ismaili muslim men and women. *The Journal of Social Psychology*, 135, 215-223.
- Turgut, M. (2010). Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması. T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması Projesi.
- Üner, S. (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi.
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. ve Taşkın, L. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 26-38.

- Wilde, A. ve Diekmien, A. B. (2005). Cross-cultural similarities and differences in dynamic stereotypes: a comparison between Germany and the United States. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 188-196.
- Yakut, S. (2012). *Lise öğrencilerinde dindarlık ve şiddet eğilimi ilişkisi*. Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yorohan, R. (2011). *The relationship between exposure to violence, acceptance of violence and engagement in violence: A study of Turkish Adolescence*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara’da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 40: 409-420.